

Any XIII Núm. 480
 ARTA 30 de Novembre de 1929

DEU I PATRIA

PREUS
 Artà i co narca un any 4 pts.
 A fora id 6 »
 Extranger id 10 »

NO DESTRUIGUEU ELS OLIVARS

Enguany, qui l'arbre dels desen- ganys ens ha duita considerable riquesa, ens sembla sirà bona oca- sió per parlar una mica, de la con- veniència de deixar dretes les oli- veres i provar la seva renovació abans de fer-les caure baix del tall terrible de les destrals.

Una partida d'anys hem caminat a les fosques hem observat com l'olivera les va passant sense frui- tar i en molts d'ells ens ofereix el *suplici de Tantal*, ens mostra la *parella*, però a un moment donat, aquella borra tan esperançadora ha desaparegut totalment. No ha- guent-hi fruit, no s'ha hagut de collir, ni s'han posat en moviment les tafones, ni s'ha venut oli i per lo tant, no han entrat a la vila els mils i mils de pessetes que repre- senta la mitjana cullita de les mol- tes corterades d'olivar que hi ha en el nostre terme.

Estudiant la psicologia del nostres conradors, hem observat que, anys de bones cullites estan animats per posar per l'any següent les terres en bones condicions, cuidant tam- bé els arbres, els quals, de rebot, beneficien de la llacor i treballades donades an aquelles. Essent en- guany un d'aquets en que l'olivera s'ha mostrada generosa, creim que serà bó aprofitar l'ocasió per posar al davant del nostres agricultors, algunes de les experiències fetes en petit en el nostre terme les quals demostren palpablement que l'oli- vera, com el garrover, es arbre que permet el seu renovellament total, de tal manera que li fassi produir regularment una quantitat de fruit suficient per pagar les despeses que, per el seu bon cultiu, son ne- cessaries fer durant l'any, i en con- sequència s'animin a respectar els arbres.

D'el garrover que no fruita, se pot ben dir que es, perque l'amo no necessita garroves, l'empelt de va- rietats polígames, dona inmillora

bles resultats i avui veim un sens fi d'arbres que apenes donaven fruit convertits en font de riquesa gracies a haver los practicada a- quella sençilla operació.

Amb l'olivera passa una cosa semblant; amb l'olivera, però, no po- dem contar amb l'influència de la varietat floral però si, amb el reno- vellament de saba que representa, l'empelt d'altres varietats i amb la ventatge demunt el garrover que aquella apenes se ressent de les fe- rides les quals acursen considera- blement la vida dels garrovers.

L'experiència a la qual al·ludim fou feta sense orientació definida, sense mètode i per mera casuali- tat, apesar de lo qual, els seus re- sultats han estat esplèndits. L'oli- var no fruitava com la major part dels del nostre terme: un any el propietari pensá de renovellar-lo pel sistema de tanyes, en deixá al- guns i al cap de dos anys quant tengueren gruix suficient les em- peltá; li recomenaren la varietat *morruda* i li proporcionaren mu- des. Posats els escuts al arribar la seva època començá l'arbre a creixer amb una ufana inexplica- ble, si tenim en conte que rebia els aliments per les mateixes arrels que la vella olivera que tenia al seu costat.

Aquestes oliveres, en nombre re- lativament petit, no han perdut mai la creixensa, tenen la rama més sana que les velles del seu voltant, fruiten regularment cada any, l'un més que l'altre i en aquesta darre- ra cullita l'oliva s'ha sostenguda més temps a les rames.

Tenim noticia d'altres propieta- ris que han fet ensais semblants, empeltant de varietats de fora, haguent obtengut idèntics resul- tats.

Aquests experiments fets en pe- tita escala, demostren que la so- lució del problema que ens ocupa, és, en el nostre terme, més questio

de canvi de saba per mitjà del em- pelt, que no d'adobada dels oli- vars.

Davant aquests resultats, no si- rá convenient que abans de tallar un olivar, per dur-lo en el foc, se reflexioni sobre el temps que se necessita per formar un arbre i s' intenti la renovació ja sigui per el sistema descrit, ja sigui en les branques tendres que moltes oli- veres tenen en el lloc de la cimada o provocant la sortida de ta- nyades coronantles, o també em- peltant dins el vell, sistema que comensa a estendre se i que des- criurem mes envant?

PAGÉS

L'Exposició de Barcelona

Fins després de visitada no hem volgut parlar d'ella. Hi ha coses en aquest mon, les quals, per tan pon- derades que son no gosa un parlar- ne abans de haverles tocades, abans d'haver les gustades, abans d'ha- ver sentit les emocions que la gran- diositat de les mateixes, produeix en la nostra ànima el temps que les pot contemplar en tota llibertat.

I realment, aquesta visita, l'ex- plèndida visió de l' xposició de Barcelona és de les que deixen en el nostre cor una d'aquelles impre- sions que mai se borren.

Barcelona ha sobrepujat tot pen- sament humà, l'esforç de Barcelo- na sols el pot realitzar un poble que sent correr per les seves venes la sang d'una avior consagrada per el treball, sang d'una *rassa im- petuosa i assenyada* que no repa- ra en medis per alcansar l'ideal.

Renyit en l'humilitat está l'elogi dels germans, però quant la bon- dat surt de mare, es perdonat el contar els fets de germans que ser- veixen d'exemple, perque imitant- los, se puguí arribar a un semblant perfeccionament.

Barcelona de justa anomenada

dins el mon, per la seva hospitalitat, per la seva cultura, per la bellesa dels seus carrers i dels seus casals, enguany ha consagrat la seva fama, el seu poder i la seva voluntat.

Barcelona després de l'estanca ment en que la tengué l'agitació sindicalista durant una serie d'anys, ha brostat en manifestacions pletòriques de vida, dins totes les disciplines del saber humà i amb motiu de la seua Exposició, se succeeixen els Congressos i Assambleas on s'hi estudiaven aquelles, posant amb evidència la seua espiritualitat.

L'Exposició de Barcelona és la més grandiosa que en el mon s'ha gi mai celebrat. Les condicions especials del lloc del seu emplaçament han fet que els enginyers i arquitectes es vessin obligats a treure tots els seus enginys per aconseguir una acertada harmonia donats els innombrables desllivells del terreny, que abans eren pedres, i resolt el problema, s'aixicaren pabellons, i més pabellons, els quals son altres tants exemplars de bella arquitectura, se construïren extensos jardins que son la delícia dels amants de la bella Naturalesa, s'agermaná l'aigua corrent amb l'esclat de verdor i amb aquella se conseguí imitar la florida de les plantes en la forma d'aquelles fonts lluminoses que mai cap ser humà havia combinat i que son l'admiració de tot el mon i per fi s'ompliren els edificis de tots, tots, els productes que la ma del homo ha produït per atendre a les seues necessitats.

Devant l'admirable conjunt, l'ànima s'extassia i no pot manco de donar l'enhorabona al poble que tan ajustadament sab moure i coordinar totes les seues activitats.

Son bastants els artanencs que l'han visitada, son molts més els que podrien visitar-la, el viatge es facil, no falta més que la decisió, es hora ja perque s'ha anunciat el seu tancament, que s'animin els pobres d'esperit, que's resolguin els *sabis*, i els qui esperen, que no esperin massa. Una prova de la cultura dels pobles es el perceptatge de la gent que viatja per observar i aprendre.

LL. G. F.

Les Obres de la Parròquia

Els artanencs d'America van res

ponent, amb vertader patriotisme a la crida del nostre Sr. Rector, per tal de dur a cap les obres importants i tant necessaris que se van fent en el nostre primer temple.

Ara mateix ens enteram d'un important donatiu arribat d'aquelles terres. El bon amic i honorable patrici, Sr. Juan Sancho Miquel (a) Garreta resident a Méxic ha enviat an'el Sr. Rector un xec de 500 pts. per ajudar a la realització de aquelles.

No es la primera vegada que en Sancho Miquel ha demostrat el seu amor al poble on va neixer, en les seues repetides vengudes i en les respostes a les crides que en diferents ocasions se li han fet, sempre s'ha mostrat disposat a donar el seu ajud per tal de fer anar envant el seu poble, i en més d'una ocasió ha duit ell la iniciativa.

Homes del tremp d'en Sancho son necessaris per conduir els pobles per el camí de la cultura i del progrés.

Al felicitar al amic per la seua generositat feim vots perque la protecció Divina seguesqui derramant demunt sa familia les seues benediccions.

LA SANTA MISSIO

Com ens havia anunciat el Sr. Rector, el dimarts passat dia 26 se feu la rebuda dels Missioners en el carrer de Rafel Banes devant la Caixa Rural. Allà s'hi havia congregat una gran gentada ansiosa de veure els missatgers enviats del Senyor i desitjosa de escoltar la paraula divina, la qual, si bé és en moltes ocasions despreciada, no deixa de atreure els cors de molts de cristians indiferents, els quals conserven bons recorts de les derrereres Missions predicades en la nostra vila.

Aprop de les 7 arribaren els PP. Crespí, Queralt i Canyelles, s'organisà la processó, bastant deslluïda per falta d'organització, partint cap a la Parròquia; allà trobarem les bancalades plenes d'homes així com també era ple el lloc de les dones.

Després de resat el Sant Rosari, pujá a la trona el P. Crespí el qual amb paraula facil i vibrant, se felicitá de la gran concurrència de feels i exposá el programa dels actes que se celebraran diàriament fins a la conclusió el dia de la Puríssima.

Els matins a les 5'15 comensará la missa fent-se la plàtica durant la mateixa.

A les 10'30 ensenyament dels nins, convidant als mestres i mestresses i als pares i mares perque cuidin de l'

assistència dels seus fills.

A les 6'30 del vespre comensará el tercer exercici: primer de tot s'ensenyará a cantar les imprecacions propies de la Santa Missió, després se farà una controversia i per últim el sermó.

Diuenge se celebrarà la festa dels infants; a les 7'30 comunió, i al capvespre a les 2'30 processó que sortirà de la Parròquia i després de recorre els principals carrers de la vila, seguirá a S. Sa'vador on se farà l'Acte de Consagració dels infants a la Mare de Deu.

El dia de la Puríssima se farà la conclusió de la Santa Missió. El matí a les 7'30 missa de comunió que celebrarà el M. I. Sr. Dr. Francesc Esteva al capvespre a les 2'30 vespres i acte seguit la processó Missional per guanyar el jubileu concedit per el Sant Pare amb motiu de celebrar ses noces d'or, fent se a l'arribada la despedida dels PP. Missioners i clouenda de les Quaranta Hores.

Benvenguts sien els enviats del Senyor i que la sembre del nostre sementer doni fruits amb abundancia.

NOVA SOCIETAT...?

Després del triunf—diguem ho així, puix de tal cab el calificar-lo—del nostre novell corredor en Bartomeu Flaquer (a) Forn, en la carrera per equips feta el diuenge passat dia 10 en el nostre velòdrom, l'afició artanenca en aquest *sport*, desbordá de goig, al punt, que els més entusiastes senyalaren com a prova de adhesió a la voluntat del nostre neófit, la formació de una societat ciclista. L'idea no decaigué i tot seguit se reuniren una partida per tractar de dur-ho endavant. Avui ja, segons noticies els documents necessaris, estan encaminats per el seu arreglo i una vegada de conformitat amb la llei, es farà l'inauguració que promet ésser brillant, puix ja es conta amb un ample i cómodo saló per a local social—nosaltres l'hem visitat—i un centenar o més de socis proposats.

Tenim entés, que l'objecte principal de dita societat és: ajudar al corredor Flaquer i fomentar el ciclisme i demés esports.

Desitjam de veres sigui un fet, lo que anotam, per quant la associació demostra cultura i certa comprensió d'idees i sentiments, de lo qual nosaltres els artanencs n'estam bastant mancats.

DE SON SERVERA

Desde alguns dies a n'aquesta part tenim comunicació telefónica amb la capital de l'illa i estacions per on pasa la nova línia.

S'ha instalada l'estació a nel café de D. Jaume Sureda

Ens felicitem de tenir aquest medi rapidísim de comunicació.

—Casament.—Jusep Forteza, de Palma, amb Na Margalida Forteza de Cas Calistro.

Corresponsal.

DE CA NOSTRA

EN PRO D'UNA ASSOCIACIÓ.

En el periòdic «Heraldo de Manacor» de dia 16 del corrent, hem tengut la satisfacció de llegir un vibrant article, en el qual se tira l'idea de crear una associació de la premsa mallorquina no diària.

No hi ha que dir que estam al costat dels iniciadors i ben disposats a ajudar amb totes les nostres forces a que l'èxit més falaguer coroni aquesta idea.

MALALT DE GRAVETAT.—Si troba el Rvt. D. Sebastià Esteva Flaquer, Rector de la Seu. Amb tal motiu li han estat administrats els Sagraments. Desitjam en el respectable amic que Déu li ajudi per la part que més convengui a la seua ànima.

AQUESTS AT·LOTS.—A la sortida de les escoles nocturnes són en gran nombre els fadrinets que s'entretenen a fer escandol per els carrers i plaçes de la vila. L'abandó dels pares es inexplicable i ells mateixos se queixen de les malifetes dels qui no són seus. No seria possible una mica més de zel per part dels pares de família en quant a l'educació dels seus fills? Tenguin en conte que quan els mals se fan crònics, l'intervenció de l'autoritat se fa necessaria i llavors se lamenten de les seues conseqüències.

AGRICOLES.—Els camps se van vestint de verdor, les bones temperatures que disfrutam ajuden considerablement a la creixensa dels cereals i llegums. Els amet lers estan ponçellats amb abundància; tal vegada el temps es massa bo per ells. N'hi ha que recorden el cas semblant de l'any passat que fou perjudicial per la cullita.

Les operacions de la sembra s'acaben en l'alou i estan molt adelantades en les possessions.

L'oliva s'hacabada també en l'alou i si n'hi ha encara en les possessions es degut a que les tafones no han donat abast a la elaboració de l'oli. En les tafones de la vila ja minva la feina i prest l'acabarán. La corcada de capoll ha precipitat considerablement la caiguda i ha fet perdre juntament amb la mosca moltes mils de pessetes an als propietaris d'olivar.

De porcs grassos encara s'en treuen bastants, oscilant el seu preu entre 2'15 i 2'30 pts. el quilo.

L'ASSAMBLEA DE L'APOSTOLAT DE LA ORACIÓ.—L'anima ció que, per assistir a la manifestació religiosa final, havíem notat la setmana passada va concrecionar amb l'assistència d'una numerosa representació de la nostra vila, més digna de notar, si se te en conte les incomoditats, molesties i gasts d'un viatge tan llarg. La major part sortiren en el tren de les 7 del mati, concorregueren a tots els actes que les permeté el temps que estaren a Ciutat i tornaren molt ben impressionats de la imponent manifestació i satisfets de l'èxit de l'Assamblea. Arribaren a la nostra vila a les 2 de la matinalada del diluns després d'un viatge en ferrocarril de més de cinc hores, temps més que suficient per poder contemplar amb tota la seua magnificència els esplèndits panorames de l'illa.

BENEDICCIÓ DE LES OBRES

El Dia de la Puríssima es el senyalat per fer la bendició de la campana, trespol i bancalada de la Parròquia. Se ferá a l'Ofici que celebrarà el M. I. Sr. Dr. Juan Rotger, segretari de cambra del bisbat i predicarà el M. I. Sr. Dr. Antoni Sancho.

MORT.—Dia 26, a les onze del vespre, mori d'un atac al cor Fra. Andreu Caselles en el convent de Pares Franciscans d'aquest poble. Feia ja devers un any que se trobava malaltís i en aquests derrers mesos, a pesar de que estava eixecat, s'havia agravat considerablement. La malaltia del cor no li deixava fer cap esforç ni caminar gaire, però ningú creia que tengués la mort tan aprop. El dia en que se mori va fer vida normal, però devers les deu i mitja del vespre tengué un atac molt violent i en poc temps va haver donada l'ànima a Déu. A l'acompanyada, que presidí el molt Rnt. P. Miquel Vidal, Pro-

vincial dels Terciàris Regulars, hi assistí moltíssima gent lo mateix que a l'ofici on fou cantada la Missa de Requiem a tres veus de Perosi.

A la seua família i a la comunitat de Pares Franciscans, el nostre condol tot desitjant que Déu els conservi la vida molts anys per poder pregar per la seua ànima.

REGISTRE

NAIXAMENTS

Octubre.—Dia 14, Catalina Llabrés Cassellas, d'en Jusep Escolá i n'Antonia —Jaume Flaquer Sales, d'en Jaume Vela i na Naria Salas.—Dia 19, Llorens Genovart Ginart, d'en Miquel i na Maria Sua.—Novembre.—Dia 6, Antoni Llaneras Frau, d'en Pau Sua i na Catalina Carbonera.—Dia 7, Bárbara Xamena Carrió, d'en Nadal i na Maria Cama.—Dia 9, Francisca Sureda Oliver, d'en Pere Murtó i na Maria Moma.—Dia 13, Juan Lliteras Esteva, d'en Pep Vela i na Maria de Son Fanc.—Dia 14, Antonia Danús Pastor, d'en Guillem Serra i na Catalina Monera.—Dia 16, Catalina Bonnin Fuster, d'en Manuel i na Gerònia.—Dia 19, Antoni Santandreu Sureda, d'en Jaume Figuerota i na Magdalena Botera.

MORTS

Octubre.—Dia 25, Cristòfol Esteva Ginart, dels Cabanells, 82 anys, casat; d'embolia cerebral.—Dia 25, Bárbara Ginart Sureda, 79 anys, fadrina; de senilitat.—Dia 26, Bartomeu Sancho Genovart, Mal, 75 anys, viudo; de congestió cerebral.—Pere Ginart Alzamora, Bieu, parvul; gastroenteritis.—Dia 27, Sebastià Esteva Busquets, Senet, 49 anys, casat; colapse cardíac.

Novembre.—Dia 7, Margalida Serra Carrió, Guardiania, 90 anys viuda, de bronconeumonia.—Dia 17, Arnau Cassellas Cursach, Garameu de 80 anys, fadri; urèmia.—Dia 19, Rosa Esteva Homar, Retjidora, 70 anys, casada; afecció orgànica del cor.—Antoni Sastre Payeras, Pipeta, 76 anys, casat; reblaniment cerebral.—Dia 25, Gabriel Nicolau Sancho, parvul; de laringitis diftèrica.—Dia 26, Catalina Ginart Lliteras, Mel lera, 60 anys, casada; de hemorragia cerebral.—Dia 27, Fra Andreu Casselles Pons, Garameu, 64 anys; d'angina de pit.—Dia 28, Magdalena Fuster Miró, Mosca, 86 anys viuda; de gangrena senil.—Catalina Pasqual Massanet, d'Aubarca, 90 anys viuda; hemorragia cerebral,

MATRIMONIS

Octubre.—Dia 19, Gabriel Massanet Carrió, Busqué, amb Aina Maria Carrió Pomar, de Son Duc, fadrins.—Dia 26, Pere Alzamora Bisquerra, Nineu amb Na Isabel Muntaner Canyelles, Barbassa, fadrins.—Novembre.—Dia 25, Geroni Esteva Ginart, Bou amb Na Francisca Nicolau Danús, Estameira, fadrins.

Royal Fruit

Beguda exquisita, elaborada amb extracte de fruites. Provau le, és deliciosa.

GASSEUSES Y SIFONS

Fabricant:

M. MUNTANER FLAQUER

Fàbrica i despaig:

P. DES MARXANDO. Artá

No descuideu de visitar la nostra casa

En ella hi trobareu tot lo necessari per satisfer el gust més refinat.

Se serveixen LUNCHS amb
prontitut i perfecció

GRAN COLMADO L'ESPERANÇA

P. DEL MARXANDO 3: ARTA

JAUME PICO

(A) ROTCHET

té una Agencia entre Artá, Palma i Capdepera i heiva cada dia.

Serveix amb prontitut i seguretat tota classe d'encàrregos.

Direcció a Palma: Harina 38.
Artá: Palma n.º 3.

Automòvils de llogar DELS GERMANS

SARD (a) Terres

Tenen servici combinat amb el
Ferrocarri.

Excursions a Ses Coves, Calarratjada i demés punts de Mallorca a preus convenguts.

Carré d'En Pitxol n.º 8. } ARTA.
Id Son Servera n.º 29 }

Panaderia "VICTORIA"

(ES FORN NOU

de Bartomeu Esteva

Sucessor de Miquel Roca Castell

A sa botiga hi trobareu sempre: panis, panets, galletes, bescuits, rollets, i tota classe de pasticeria.

Se serveix a domicili.

Netedat, prontitut i economia

C. de Palma 3 bis. ARTA

NAUMAN

MAQUINAS PARA COSER Y BORDAR

Es la fábrica para dichas máquinas mas grande del continente.

(MÁRCA ALEMANA)

Depositario esclusivo en ARTA

CAN GANANSI

ALMACENES MATONS

— DE —

RAFAEL FELIU BLANES

C. DE JAIME II NÚM 39 A 149

Palma de Mallorca

Sastrería para Señora y Caballero
Artículos y novedades para vestir
de todas clases.

GRANJA BARCINO

PER TOTA CLASSE D'AVIRAM
DE RAÇA, GUNIS, COLOMS,
ALIMENTS ESPECIALS PER
POLLS, I Ponedores, INCUBADORS,
ANELLES. PLANS
I CONSULTES.

CONSELL - MALLORCA

AGENCIA DE ARTA A PALMA Y
— VICEVERSA DE —

ANTONIO GILI (a) Comuna

SERVICI DIARI EN PRONTITUT I
ECONOMIA DE PREUS
ENCARREGS A DOMICILI

DIRECCIO:

Palma -- Banch de S'oli, 24
Artá--Can Comuna Centro

Panaderia Moderna

DE

JUAN MATEMALES

Diariament elabora: pá, panets i pastes de totes classes.

BON SERVICI, NETEDAT I
ECONOMIA

Carré del Sol, 2. Artá

Rafel Sastre (a) Vergé

PINTOR

Ofereix els seus servicis

Especialitat en automòvils
i carretons

reproduccions i retrats
C. de la Sombra-ARTA

FONDA
"LAS PALMERAS"
PLASSA MAJOR, 20 Y 21 (PALMA)
NOVA DIRECCIÓ

A CARREC D'EN

Juan Bauzá Pou

Servici esmerat i econòmic—
Menú exquisit i abundant—Ha
bitacions netes i ventilades.

FABRICA DE FIDEUS
i tota classe de pastes alimenticis d'en

NICOLAU CARRIO

Carré de Palma, n.º 48

Preus sens competència

Peper i tota classe de impresos
TIPOGR. CATOL. ARTA